

Handläggare
Andersson Sabina
Bernhardsson Sten

Datum
2017-08-30
Rev. 2017-09-13

Diarienummer
KTN-2017-0342

Kulturnämnden

Förslag till revidering av Reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Uppsala kommun

Förslag till beslut

Kulturnämnden föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att revidera *Reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Uppsala kommun* med syfte att ansvaret för kulturmiljöfrågor med bäring på Plan- och bygglagen ges till plan- och byggnadsnämnden, samt

att ansvaret för de kulturarvsfrågor som inte faller in under Plan- och bygglagen eller Miljöbalken även fortsättningsvis hör till kulturnämndens ansvarsområde.

Kulturnämnden föreslås även besluta

att kulturnämnden ger kulturförvaltningen i uppdrag att ta fram en strategi för arbetet med kulturarvsfrågorna inom kulturnämndens ansvarsområde.

Sammanfattning

Delar av ansvaret för kulturarvsfrågorna föreslås flyttas från kulturnämnden till plan- och byggnadsnämnden, som därigenom ges ansvaret att hantera alla kulturmiljöfrågor med bäring på Plan- och bygglagen (PBL). För att tydliggöra denna ansvars- och kompetensförskjutning vid hanteringen av de kulturmiljöfrågor som enligt PBL är en kommunal angelägenhet föreslås att tjänstetiteln stadsantikvarie övergår som tjänstetitel till stadsbyggnadsförvaltningen. Miljö- och hälsoskyddsnämndens prövning och tillsyn, enligt Miljöbalken (MB), av områden och miljöer på grund av deras kulturvärden föreslås vara oförändrad. De kulturarvsfrågor som inte faller in under PBL eller MB ska även fortsättningsvis vara kulturnämndens ansvar.

Förslaget till revidering av *Reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Uppsala kommun* har tagits fram av kulturförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen genom gemensam beredning.

Ärendet

Bakgrund

Sedan 1980-talet har begreppet kulturmiljö använts för att beteckna helheter i den ”fysiska” miljön som påverkats och formats av mänsklig aktivitet, och som därigenom speglar berättelser om mänskligt liv. Det kan vara lämningar, byggnader och bebyggelse, samhällen, väg- och järnvägsnät, industrier och jordbrukslandskapet inklusive skog och skogsmark. På 1980-talet kom begreppet *kulturminnesvård* att ersättas av *kulturmiljövård*. Förändringen återspeglade ett förändrat perspektiv. Från ”objekt” till ”helheter” och ”miljöer”. Från ”nationella monument” och ”minnesmärken” till ”kulturvärden i folkliga miljöer”. Från ”skydd” till ”vård” och ”varsamt brukande”. Under 2000-talet har begreppet *kulturarv* blivit allt vanligare inom kulturmiljösektorn.

I sin strategi för verksamheten har Riksantikvarieämbetet valt att tolka begreppen kulturarv och kulturmiljö på följande sätt: Med kulturarv avses såväl materiella som immateriella uttryck. Det omfattar traditioner, idéer och värden som vi medvetet eller omedvetet övertar från tidigare generationer. Vad som betraktas som kulturarv förändras med tiden och är ett uttryck för samhället skiftande värderingar. Det är underförstått att kulturarv innefattar en mångfald kulturarv. Med kulturmiljö menas den av människan påverkade fysiska miljön. Det kan gälla alltifrån enskilda objekt till stora landskapsavsnitt. Kulturmiljön är en del av kulturarvet.

Kulturarvsområdet avser de fält inom vilket det görs insatser för kulturarvet. Inom kulturarvsområdet verkar således många olika aktörer, såväl offentligt finansierade som ideella och privata. På motsvarande sätt avser begreppet kulturmiljöområdet det fält inom vilket det görs insatser för kulturmiljö, som ryms inom det vidare kulturarvsområdet. Även inom kulturmiljöområdet verkar många olika aktörer, såväl offentligt finansierade som ideella och privata.

Titulatur

Titulatur inom kulturmiljösektorn har skiftat över tid och avsikten varit att tydliggöra kompetens och arbetsuppgifter inom olika organisationer. Ett femtiotal kommuner har idag kommun- eller stadsantikvarier. Inom Uppsala kommun handlades kulturmiljöfrågor på 1980-talet av en kultursekreterare på kultur- och fritidsförvaltningen. År 1993 inrättades tjänsten kommunantikvarie. Titulaturen ändrades år 2000 till stadsantikvarie samtidigt med andra tjänstetitlar inom kommunen, såsom stadsarkitekt, stadsingenjör, stadsträdgårdsmästare och stadsarkivarie.

Lagstiftning

Plan- och bygglagen (PBL): Lagen ställer krav på hanteringen av kulturvärden och syftar till att främja goda sociala levnadsförhållanden och en god långsiktigt hållbar livsmiljö för såväl

människorna i dagens samhälle som för kommande generationer. Att värna kulturvärdena är ett sätt att säkerställa en långsiktig hållbar livsmiljö. Vid planläggning och i andra ärenden samt vid åtgärder avseende byggnader som inte ingår i ett ärende enligt denna lag ska bebyggelseområdets särskilda historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden skyddas. Ändringar och tillägg i bebyggelsen ska göras varsamt så att befintliga karaktärsdrag respekteras och tillvaratas.

Miljöbalken (MB): Utgångspunkten för det allmännas ansvar att skydda kulturmiljön ges i miljöbalken. I miljöbalkens tredje kapitel om hushållning med mark- och vattenområden ställs det krav på att områden och miljöer som har allmän betydelse på grund av deras kulturvärden så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada dem. Är området av riksintresse, så ska det skyddas mot sådana åtgärder.

Kulturmiljölagen (KML): Lagens övergripande syfte är att tillförsäkra medborgarna tillgång till en mångfald av kulturmiljöer. I kulturmiljölagen finns bestämmelser om fornminnen, byggnadsminnen, kyrkliga kulturminnen, kulturföremål och ortnamn. Beslut om tillstånd enligt KML fattas av länsstyrelsen, som också har tillsyn över allt kulturmiljöarbete i länet.

Nationella mål för kulturmiljöarbetet

De nationella målen för kulturmiljöarbete beslutades av riksdagen 2013. Målen styr det statliga kulturmiljöarbetet men ska även kunna vägleda arbetet inom området i kommuner och landsting. Målen anger att det statliga kulturmiljöarbetet ska främja:

- ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön
- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser
- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen

Nuläge

Till plan- och byggnadsnämndens uppgifter hör att ansvara för de uppgifter som enligt PBL är en kommunal angelägenhet. För hantering av kulturmiljöfrågor vid beredning av plan- och lovärenden anlitar stadsbyggnadsförvaltningen för närvarande externa konsulter.

Till miljö- och hälsoskyddsnämndens ansvarsområde hör prövning och tillsyn av områden och miljöer av allmän betydelse på grund av deras kulturvärden enligt miljöbalken.

Till kulturnämndens uppgifter hör att ansvara för kulturmiljö- och kulturarvsfrågor enligt kulturmiljölagen och plan- och bygglagen.

Förslag

Delar av ansvaret för kulturarvsfrågorna flyttas från kulturnämnden till plan- och byggnadsnämnden, som därigenom ges ansvaret att hantera alla kulturmiljöfrågor med bäring på PBL. För att tydliggöra denna ansvars- och kompetensförskjutning vid hantering av de kulturmiljöfrågor som enligt PBL är en kommunal angelägenhet föreslås att tjänstetiteln stadsantikvarie övergår som tjänstetitel till stadsbyggnadsförvaltningen. De föreslagna förändringarna kommer hos stadsbyggnadsförvaltningen bidra till att ytterligare effektivisera nuvarande planeringsprocesser, samt minska behovet av att köpa extern kompetens vid hantering av planärenden och bygglov.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens prövning och tillsyn enligt MB av områden och miljöer på grund av deras kulturvärden föreslås vara oförändrad.

De kulturarvsfrågor som inte faller in under PBL eller MB ska fortsättningsvis vara kulturnämndens ansvar liksom ansvaret för att i stadsutvecklingsprocesser tillgodose tillvaratagandet av kulturarv, behov av kulturverksamheter samt konstnärlig gestaltning. En ny tjänst som kulturarvsstrateg tillskapas inom kulturförvaltningen för att handlägga dessa frågor. Inom denna tjänst kan också de frågor som rör vårt immateriella kulturarv, i form av minnen, föreställningar, berättelser och kunskap, liksom museifrågorna, hanteras för att synliggöra och belysa vår kollektiva historia. Uppsalas starka expansion har medfört ett väsentligt ökat behov av att inkludera olika kulturaspekter i kulturnämndens planering av en infrastruktur inom nämndens ansvarsområden.

Föreslagna ändringar av reglemente redovisas i bilaga 1.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär inga ökade kostnader för kulturnämnden. Kulturnämndens budget för dagens stadsantikvarie täcker kostnader för inrättandet av en kulturarvsstrategitjänst.

För plan- och byggnadsnämnden ökar kostnaderna för tillsättande av stadsantikvarietjänsten. Samtidigt beräknas plan- och byggnadsnämndens utgifter för externa remisser att betydligt minska.

Eventuella justeringar av nämndernas respektive budget med anledning av förslaget föreslås hanteras av kommunstyrelsen inför beslut i kommunfullmäktige.

Kulturförvaltningen

Sten Bernhardsson
Direktör, chef för kulturförvaltningen

Bilaga Förslag till ändringar i Reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Uppsala kommun

Handläggare
Andersson Sabina
Bernhardsson Sten

Datum
2017-08-30
2017-09-04

Diarienummer
KTN 2017-0342
KTN 2017-0342

Bilaga

Förslag till revidering av Reglemente för kommunstyrelsen och övriga nämnder i Uppsala kommun

NUVARANDE LYDELSE

Kulturnämndens uppgifter

46 § Kulturnämnden ansvarar för

1. kommunens kulturverksamhet,
2. folkbiblioteksverksamhet enligt bibliotekslagen (2013:801),
3. kulturmiljö- och kulturarvsfrågor enligt kulturmiljölagen (1988:950) och plan- och bygglagen (2010:900),
4. fritidsgårdar, öppen fritidsverksamhet enligt skollagen (2010:800) samt övrig kultur- och fritidsverksamhet för barn och unga, utom den fritidsverksamhet för vilken idrott- och fritidsnämnden ansvarar,
5. stöd till bygdegårdar och andra allmänna samlingslokaler,
6. kommunens konstnärliga gestaltungsprojekt, konstinköp och konstsamlingar,
7. kommunens officiella nationaldagsfirande och medborgarskapsceremonin enligt lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap,
8. kommunens kulturskola.

FÖRESLAGEN LYDELSE

Kulturnämndens uppgifter

46 § Kulturnämnden ansvarar för

1. kommunens konst-, kultur- och kulturarvsfrågor samt därtill hörande verksamheter som inte tillhör plan- och byggnadsnämnden och namngivningsnämnden ansvarsområden.
2. folkbiblioteksverksamhet enligt bibliotekslagen (2013:801),
3. fritidsgårdar, öppen fritidsverksamhet enligt skollagen (2010:800) samt övrig kultur- och fritidsverksamhet för barn och unga, utom den fritidsverksamhet för vilken idrott- och fritidsnämnden ansvarar,
4. kommunens kulturskola.
5. kommunens konstnärliga gestaltungsprojekt, konstinköp och konstsamlingar,
6. kommunens officiella nationaldagsfirande och medborgarskapsceremonin enligt lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap,
7. stöd till bygdegårdar och andra allmänna samlingslokaler.

NUVARANDE LYDELSE

Plan- och byggnadsnämnden uppgifter
48§ Plan- och byggnadsnämnden ansvarar för

1. uppgifter enligt plan- och bygglagen (2010:900) och därtill hörande lagar samt andra föreskrifter med undantag av översiktsplanering.
2. planering och förslag till inrättande av områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken,
3. uppgifter enligt lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m.

FÖRESLAGEN LYDELSE

Plan- och byggnadsnämndens uppgifter
48 § Plan- och byggnadsnämnden ansvarar för

1. uppgifter enligt plan- och bygglagen (2010:900) och därtill hörande lagar samt andra föreskrifter med undantag för översiktsplanering,
2. kulturmiljöfrågor enligt kulturmiljölagen (1988:950) och plan- och bygglagen (2010:900),
3. planering och förslag till inrättande av områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken,
4. uppgifter enligt lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m.